

ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ Ν. 3723/2008*

Μιλτ. Σταθόπουλος

Δικηγόρος Αθηνών - Δ/ντής Ν.Υ. ΕΤΕ

Ι. Δημοσιεύεται η πρώτη (εξ όσων γνωρίζουμε) δικαστική απόφαση μετά την «ερμηνευτική» διάταξη του άρθρου 8 ν. 3723/2008, με την οποία επιλύονται ορθά τα δύο ζητήματα που ανέκυψαν αναφορικά με την υπαγωγή οφειλών προς Τράπεζες στην ευνοϊκή ρύθμιση του νόμου (άρθρο 39 ν. 3259/2004) ή στην εξαίρεσή τους από αυτήν και ειδικότερα επιλύεται το θέμα ποιο ποσό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο για την εξαίρεση των τραπεζικών οφειλών από τις ευνοϊκές διατάξεις, δηλαδή αν θα λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα των περισσότερων δανείων (συνολική οφειλή) του ίδιου οφειλέτη ή μόνο κάθε δάνειο χωριστά και ανεξάρτητα από το ποσό του αθροίσματός τους.

Πιο απλά, είχε τεθεί το ζήτημα αν οι δύο προϋποθέσεις εξαίρεσης που θέτει η παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 3259/2004 (το ποσό του αρχικού κεφαλαίου του δανείου ή το άθροισμα των περισσότερων δανείων) θα λαμβάνονται υπόψη αθροιστικά ή διαζευκτικά.

Ειδικότερα:

Το ένα ζήτημα αφορά το εάν επί περισσότερων δανείων θα ληφθεί υπόψη ως κριτήριο εξαίρεσης το όριο της συνολικής οφειλής την 31.12.1999 (2.201.000 ευρώ) που ο ίδιος οφειλέτης χρωστά στην Τράπεζα αθροιστικά (για όλα τα δάνεια-πιστώσεις της προς αυτόν) ή μόνο το ποσό του αρχικού κεφαλαίου που οφείλεται για κάθε δάνειο-πίστωση χωριστά, ανεξάρτητα από το ύψος που είχε διαμορφωθεί η συνολική οφειλή (χωρίς ανατοκισμό) κατά την 31.12.1999.

Το δεύτερο ζήτημα έχει να κάνει με το εάν τα ανωτέρω δύο κριτήρια (όριο συνολικής οφειλής και όριο αρχικού κεφαλαίου) τίθενται σωρευτικά ή διαζευκτικά για την υπαγωγή της οφειλής στην ευνοϊκή ρύθμιση και αν το ένα (αρχικό κεφάλαιο) αποκλείει το άλλο (συνολική οφειλή την 31.12.1999).

Πριν από την ψήφιση του άρθρου 8 του ν. 3723/2008, τόσο η θεωρία στην πλειοψηφία της όσο και η νομολογία (πλην ελαχίστων περιπτώσεων) είχαν ταχθεί με τη θέση της εδώ δημοσιευμένης απόφασης, δηλαδή ότι εν προκειμένω η ερμηνευθείσα διάταξη σε κάθε περίπτωση έθετε δύο κριτήρια για την εξαίρεση των τραπεζικών οφειλών από τις ευνοϊκές διατάξεις του νόμου. Το ένα αφορούσε το ύψος του αρχικού κεφαλαίου του δανείου και το άλλο το άθροισμα της συνολικής οφειλής κατά την 31.12.1999 ανεξάρτητα από το ύψος αρχικού κεφαλαίου κάθε δανείου. Η θέση αυτή έτεινε να γίνει η κρατούσα (ίδτε Κοτσίρης/Αρβανιτάκης - Απαλλαγάκη, Παπανικολάου, Ν.Σ. του Κράτους 405/2006, από τη νομολογία ΑΠ 117/2005, ΕφΑθ

* Με αφορμή την απόφαση ΠολΠρωτΑθ 6530/2009, που δημοσιεύεται παρακάτω σελ. 284 επ.

5987/2006, ΠΠρΑθ 86/2006, ΠΠρΑθ 3049/2007, ΠΠρΑθ 2434/2007, ΕφΑθ 876/2008, ΠΠρΑθ 5167/2008, ΠΠρΑθ 86/2008).

II. Ιστορικό ερμηνευτικής διάταξης

Μετά την ισχύ του άρθρου 39 παρ. 4 του ν. 3259/2004 δεν έλειψαν, από την πλευρά της Εκτελεστικής αλλά και Νομοθετικής εξουσίας απόπειρες στρεβλώσεως ή καταργήσεως της ρυθμίσεως προς όφελος πάντα των λεγόμενων «μεγαλοοφειλετών».

Η πρώτη έγινε το *Νοέμβριο του 2004* με την κατάθεση τροπολογίας σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης από το Βουλευτή Δωδεκανήσου κ. Α. Καραμάριο (αριθμ. γεν. 213 ειδ. 53/3.11.2004) για την *απαλοιφή* (κατάργηση) της παραγράφου 4 του άρθρου 39 ν. 3259/2004, δηλαδή για *ολοσχερή κατάργηση της εξαίρεσεως των μεγάλων οφειλετών από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου*.

Ύστερα από αντιδράσεις της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και επικριτικά σχόλια του τύπου, αλλά και σύσσωμης της τότε αντιπολίτευσης για τη σκανδαλώδη εύνοια υπέρ των μεγάλων οφειλετών, η τροπολογία αυτή *αποσύρθηκε* και ο παριστάμενος στη Βουλή Υφυπουργός Οικονομικών (τότε) Χρ. Φώλιας δήλωσε κατά λέξη τα εξής: «Οι δύο εξαίρεσεις των 220.000 € είτε των 400.000 € είναι διαζευκτικές και δεν είναι σωρευτικές», (Πρακτικά Βουλής συνεδρ. ΟΗ 9 Δεκ. 2004).

Τη *δεύτερη* επιχειρήθηκε το *έτος 2005* με έμμεσο τρόπο σε έγγραφο προς τις Τράπεζες του τότε Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών κ. Π. Δούκα (αριθμ. πρωτοκ. Οικ. 25969/0025/11.5.2005, σχετ. 3) και για άσχετο με τη διάταξη θέμα αναφερόταν η εξής παράγραφος:

«3. Τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την υποβολή αιτημάτων που έχουν σχέση με τον επαναπροσδιορισμό των οφειλών, σύμφωνα με το άρθρο 39 του ν. 3259/2004 θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται ανά σύμβαση, δηλαδή η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή κάθε σύμβασης δανείου ή πίστωσης χωριστά, δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το τριπλάσιο του αρχικού κεφαλαίου της, ή προκειμένου περί αλληλόχρεων λογαριασμών του ποσού της οφειλής, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά την τελευταία εκταμίευση του λογαριασμού.

Σημειώνεται ότι, κατά τον επαναπροσδιορισμό της οφειλής δεν αθροίζονται:

- α) Συμβάσεις εξοφληθείσες
- β) Συμβάσεις ενήμερες».

Δηλαδή ο Υπουργός των Οικονομικών με έγγραφό του ερμήνευε ο ίδιος αυθεντικά (άρα ανεπίτρεπτα) το νόμο και καταργούσε την άλλη διαζευκτική προϋπόθεση εξαίρεσης, που ήταν το άθροισμα των επί μέρους δανείων, δηλαδή συνολική οφειλή κάθε δανειολήπτη προς συγκεκριμένη Τράπεζα, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί (χωρίς ανατοκισμό και χωρίς έξοδα) την 31.12.1999, όπως ρητά προέβλεπε ο νόμος. Τότε με νέα παρέμβαση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών απετράπη η εφαρμογή της «αυθαίρετης» αυτής ερμηνείας.

III. Περιεχόμενο της ερμηνευθείσας διάταξης

Για την κατανόηση του θέματος παραθέτουμε και τα εξής:

Η παρ. 4 του άρθρου 39 ν. 3259/2004, της οποίας επιχειρήθηκε με το άρθρο 8 του ν. 3723/2008 η αυθεντική «ερμηνεία», έχει ως εξής:

«4. Στην περίπτωση απαιτήσεων από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων που είχαν συνολοποιηθεί κατά την ισχύ του ν. 2789/2000 και το ύψος των οποίων υπερβαίνει τα 2.201.000,00 ευρώ, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί την 31.12.1999 με το κεφάλαιο, τους συμβατικούς τόκους χωρίς ανατοκισμό και λοιπά έξοδα ή το αρχικό κεφάλαιο υπερβαίνει τις 400.000,00 ευρώ, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 και του α' εδαφίου της παρ. 2 του παρόντος άρθρου».

Είναι γεγονός ότι η προαναφερθείσα εξαίρεση των 400.000 ευρώ που προστέθηκε με τη νέα διάταξη συνοδευτήκε από ερμηνευτικό ζήτημα για το κατά πόσο ο περιορισμός αυτός (των 400.000 ευρώ) θα έπρεπε να προκύπτει από το άθροισμα των επί μέρους συμβάσεων δανείων ή πιστώσεων ή θα έπρεπε να υπολογισθεί ανά σύμβαση δανείου χωριστά, σε τρόπο ώστε οφειλέτης που έχει καταρτίσει περισσότερες συμβάσεις δανείων και το ποσό εκάστης ήταν μικρότερο των 400.000 ευρώ να δικαιούται να υπαχθεί στις ευνοϊκές διατάξεις του νόμου, έστω και αν διαμορφωθεί ύψος της συνολικής οφειλής των δανείων πάνω από το άλλο όριο των 2.201.000 ευρώ κατά την 31.12.1999, όπως ρητά προέβλεπε η διάταξη. Πολλοί μεγαλοοφειλέτες που είχαν λάβει περισσότερα του ενός δάνεια (με αρχικό μεν κεφάλαιο μικρότερο των 400.000 ευρώ το καθένα), τα οποία όμως αθροιστικά την οριζόμενη ημερομηνία (31.12.1999) υπερέβαιναν το καθοριζόμενο όριο των 2.201.000,00 ευρώ και έτσι δεν ενέπιπταν στις ευνοϊκές διατάξεις του νέου νόμου, ισχυρίζονταν ότι για την εφαρμογή της διάταξης αυτής (εξαίρεσης από το νόμο) δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη το άθροισμα των δανείων τους, ώστε να διαπιστωθεί αν υπερβαίνουν το ποσό των 2.201.000,00 ευρώ για να υπαχθούν ή όχι στο νόμο, αλλά, κατ' αυτούς, έπρεπε να ληφθεί υπόψη μόνο το ποσό του αρχικού κεφαλαίου κάθε δανείου μεμονωμένα και αν αυτό (το αρχικό κεφάλαιο) δεν υπερέβαινε το ποσό των 400.000 ευρώ να μην εξαιρείται και να υπάγεται στη ρύθμιση, έστω και αν το ύψος της «συνολικής οφειλής» την ανωτέρω ημερομηνία (31.12.1999) υπερέβαινε το ανωτέρω ποσό των 2.201.000 ευρώ. Δηλαδή ζητούσαν για δάνεια με αρχικό κεφάλαιο μικρότερο των 400.000 ευρώ να μη λαμβάνεται υπόψη η διαζευκτική αυτή προϋπόθεση εξαίρεσης (των 2.201.000 ευρώ) που ρητά προέβλεπε η διάταξη, αλλά μόνο το ύψος του αρχικού κεφαλαίου.

Η άποψη όμως αυτή είναι ανακόλουθη, διότι η συγκεκριμένη παρ. 4 του άρθρου 39 ν. 3259/2004 αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα εφαρμογής του νόμου, όπως ο κανόνας αυτός καθορίζεται στην παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, στον οποίο κανόνα ρητώς ορίζεται ότι, αν έχουν χορηγηθεί περισσότερα του ενός δάνεια, για την υπαγωγή των οφειλών στο νόμο, δηλ. για την διαπίστωση αν η οφειλή έχει υπερβεί ή όχι το τριπλάσιο, λαμβάνεται υπόψη «το άθροισμα των ληφθέντων κεφαλαίων των πε-

ρισσότερων δανείων ή πιστώσεων» και αν το άθροισμα αυτών (των περισσότερων του ενός δανείων) έχει καλύψει το οριζόμενο ανώτατο όριο (τριπλάσιο του κεφαλαίου των ληφθέντων δανείων) το υπερβάλλον διαγράφεται (άρθρο 39 παρ. 1 ν. 3259/2004).

Δηλαδή σύμφωνα με τον κανόνα του νόμου, για τους οφειλέτες που έχουν λάβει περισσότερα του ενός δάνεια, για την υπαγωγή τους ή όχι στις ευνοϊκές διατάξεις του, αθροίζονται όλα τα επιμέρους δάνεια και δεν εξετάζεται κάθε δάνειο μεμονωμένα.

Αφού λοιπόν ο κανόνας της διάταξης για την υπαγωγή στο νόμο απαιτεί τον αθροιστικό υπολογισμό των περισσότερων δανείων, στο ίδιο κριτήριο πρέπει να στηρίζεται και η εξαίρεση αυτού, διότι θα ήταν λογικά ανακόλουθο η εξαίρεση της παρ. 4 να διέπεται από διαφορετικό υπολογισμό σε σχέση με τον κανόνα της παρ. 1, δηλ. δεν είναι νοητό η εξαίρεση να βασίζεται σε άλλο κριτήριο από αυτό που στηρίζεται και ο κανόνας.

Εξάλλου, όπως ορθά δέχθηκε και η σχολιαζόμενη απόφαση, βασικός σκοπός του ιστορικού νομοθέτη, όπως εκφράστηκε ρητά από τον αρμόδιο υπουργό κατά την ψήφιση της διάταξης, ήταν η εξαίρεση από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις των λεγόμενων «μεγαλοοφειλετών». «Ως μεγαλοοφειλέτης» δε μιας Τράπεζας θεωρείται αυτός που έχει λάβει είτε ένα είτε πολλά δάνεια, το συνολικό ποσό των οποίων υπερβαίνει ως συνολική τελική οφειλή αθροιστικά τα 2.201.000,00 ευρώ ή αν το αρχικό κεφάλαιο υπερβαίνει το ποσό των 400.000 ευρώ ανεξαρτήτως της διαμορφώσεώς του στο μέλλον. Αυτός ήταν ο σκοπός του νόμου σύμφωνα με τη σαφή και εκφρασμένη βούληση του ιστορικού νομοθέτη κατά την ψήφιση της διάταξης, όπως θα αναφερθούμε παρακάτω.

Αλλά και από τη ρητή γραμματική διατύπωση της παραγράφου 4 εδ. 1 του πιο πάνω άρθρου 39 (τόσο πριν την αυθεντική ερμηνεία της με το ν. 3723/08 όσο και μετά από αυτήν) προκύπτει με σαφήνεια ότι τα δύο χρηματικά όρια, βάσει των οποίων συγκεκριμένες κατηγορίες οφειλών εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, τίθενται διαζευκτικά. Έτσι δεν υπόκεινται στον περιορισμό του τριπλάσιου του συνολικά καταβληθέντος κεφαλαίου οι οφειλές που απορρέουν α) είτε από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων το ύψος των οποίων στις 31.12.1999 κατά κεφάλαιο, συμβατικούς τόκους χωρίς ανατοκισμό και λοιπά έξοδα υπερβαίνει το ποσό των 2.201.000 ευρώ ανεξαρτήτως του ύψους του αρχικού κεφαλαίου είτε β) από συμβάσεις δανείων των οποίων το αρχικό κεφάλαιο υπερβαίνει τις 400.000 ευρώ.

Δηλαδή τίθενται με σαφήνεια δύο προϋποθέσεις εξαίρεσης από τον κανόνα. Η μία βασίζεται στο άθροισμα των οφειλών (2.201.000 €) από όλα τα δάνεια (αν έλαβε ο ίδιος οφειλέτης περισσότερα του ενός) και η άλλη στο ύψος κάθε δανείου (400.000 €). Υπέρβαση ενός από τα δύο αυτά ποσά (κριτήρια) αποκλείει την υπαγωγή στη ρύθμιση.

Η εξαίρεση αυτή υπήρχε και στον προηγούμενο νόμο (άρθρο 30 παρ. 9 περ. δ' του ν. 2789/2000), αλλά με ένα μόνο ποσοτικό κριτήριο, δηλ. τη συνολική οφειλή των 70 εκ. δρχ. (δηλ. 2.201.000 ευρώ). Κατά τη συζήτηση του νεότερου (και ισχύοντος) άρθρου 39 ν. 3259/2004 (με τον οποίο τροποποιήθηκε ο προηγούμενος νόμος), ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προσέθεσε στην πιο πάνω εξαίρεση (των 70 εκ. δρχ.) υπό μορφή διάζευξης («ή») και μια άλλη προϋπόθεση εξαίρεσης, δηλ. «αν το αρχικό κεφάλαιο του δανείου υπερβαίνει τις 400.000 ευρώ» [ίδτε Πρακτικά Βουλής]. Η διαζευκτική αυτή προϋπόθεση τέθηκε ώστε να εξαιρεθούν από την εφαρμογή των ευνοϊκών διατάξεων οι «μεγαλοοφειλέτες» των Τραπεζών. Ως μεγαλοοφειλέτες που έπρεπε κατά τη διάταξη να εξαιρεθούν από την ευνοϊκή ρύθμιση δεν είναι, κατόπιν τούτου, μόνον αυτοί που η συνολική οφειλή τους έχει υπερβεί ορισμένο υπέρογκο ποσό, ήτοι 2.201.000 ευρώ (ή 70 εκ. δρχ.) όπως πριν από το ν. 3259/04, αλλά και αυτοί που εξ αρχής δανείστηκαν μεγάλα ποσά, ήτοι άνω των 400.000 ευρώ, ανεξαρτήτως του ύψους στο οποίο διαμορφώθηκε στις 31.12.1999 η συνολική οφειλή τους, η οποία, ενδεχομένως λόγω του (πιο πρόσφατου) χρόνου συνάψεως του δανείου, μπορεί και να μην είχε υπερβεί το ποσό των 2.201.000 ευρώ (ίδτε Γνωμοδότηση Ν.Σ του Κράτους 405/2006 δημοσιευμένη στο Νόμος).

Η σκέψη αυτή βρίσκει έρεισμα και στις σαφείς και ρητές τοποθετήσεις του τότε Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών Γ. Αλογοσκούφη στη Βουλή κατά τη συζήτηση και διαμόρφωση των επίμαχων διατάξεων, ο οποίος όπως προκύπτει από τα σχετικά πρακτικά, αναφέρει κατά λέξη τα εξής:

«Εξαιρούνται από τη ρύθμιση, όπως άλλωστε και σε προηγούμενες ρυθμίσεις, οι μεγάλες οφειλές, γιατί ο στόχος μας εδώ δεν είναι να ευνοήσουμε τους μεγαλοοφειλέτες των τραπεζών. Στόχος μας είναι να ωφελήσουμε τον πολύ κόσμο, που δανείστηκε λογικά ποσά, όχι για να πλουτίσει μην πληρώνοντας τις δόσεις του, αλλά προκειμένου να μπορέσει να κάνει τη δουλειά του. Και για να μη μπορέσει να μας κατηγορήσει κανείς, επειδή ο προηγούμενος νόμος είχε ένα όριο που είχε καθοριστεί με τη συμφωνία της Βουλής στα 750 εκατομμύρια δραχμές, που ήταν κεφάλαιο συν επιβαρύνσεις, μείναμε σ' αυτό το όριο, δηλαδή 2,2 εκατομμύρια ευρώ. Είναι τα παλαιά 750 εκατομμύρια δραχμές. Το βελτιώσαμε ως προς το ότι δεν συνυπολογίζουμε στην οφειλή τους τόκους που προκύπτουν από ανατοκισμούς, τόκους υπερημερίας κλπ, παρά μόνο τους συμβατικούς τόκους και τα έξοδα. Επειδή έχει τεθεί ένα θέμα και γι' αυτά –το έθεσαν και πολλοί συνάδελφοι– εγώ προτίθεμαι να κάνω μία αλλαγή σε αυτό. Στο άρθρο 4, μπορούμε να κάνουμε μία αλλαγή που θα έχει να κάνει με το αρχικό κεφάλαιο των δανείων. Στον στίχο 4, λοιπόν, εκεί που μετά την αλλαγή που έκανα αναφέρεται «με το κεφάλαιο, τους συμβατικούς τόκους χωρίς ανατοκισμό και λοιπά έξοδα» προστίθενται οι εξής λέξεις «ή το αρχικό κεφάλαιο υπερβαίνει τις τετρακόσιες χιλιάδες ευρώ. Κάνουμε δηλαδή και μία αναφορά στο αρχικό κεφάλαιο –400 χιλιάδες ευρώ– και συνεχίζει όπως είναι, ότι, δηλαδή δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις

της παραγράφου 1. Στην ουσία εξαιρούμε λοιπόν από τις διατάξεις αυτές δάνεια που είχαν αρχικό κεφάλαιο πάνω από 400 χιλιάδες ευρώ ή δάνεια που είχαν διαμορφωθεί με τους τόκους και τις λοιπές επιβαρύνσεις στα 2,201 εκατομμύρια ευρώ» [ίδτετε Πρακτικά Βουλής].

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σε εκτενή γνωμοδότησή του (υπ' αριθμ. 405/2006) για το θέμα αναφέρει μεταξύ των άλλων και τα εξής:

«Το γράμμα της διάταξης της παρ. 4 εδ. 1 του άρθρου 39 του ν. 3259/2004 είναι σαφές, δεν προκαλεί κενά, αντινομίες ή αντιφάσεις σε σχέση με τις λοιπές ρυθμίσεις του ίδιου άρθρου, δε φαίνεται να αντίκειται στη βούληση του ιστορικού νομοθέτη και δε μπορεί να υποστηριχθεί, τουλάχιστον κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο, ότι αντίκειται στη ratio των ρυθμίσεων του εν λόγω άρθρου που συνίσταται μεν στην ελάφρυνση των δανειοληπτών των οποίων τα δάνεια επιβαρύνθηκαν (ή θα επιβαρυνθούν) λόγω υψηλών τόκων, συμβατικών ή υπερημερίας και ανατοκισμών, αλλά και στον αποκλεισμό από την ευνοϊκή αυτή ρύθμιση των μεγαλοφειλετών. Με αυτά τα δεδομένα δε συντρέχουν λόγοι που να δικαιολογούν μια τόσο δραστική διορθωτική ερμηνεία, που εγγίζει τα όρια της contra legem ερμηνείας. Μια τέτοια ερμηνεία θα υποχρέωνε το Δημόσιο να τη σεβαστεί και εφαρμόσει μόνον σε περίπτωση που ήθελε υιοθετηθεί από ανώτατο δικαστήριο (Άρειο Πάγο στην προκειμένη περίπτωση), πράγμα που δε συντρέχει τουλάχιστον μέχρι στιγμής. Επομένως θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα χρηματικά όρια της παραγράφου 4 εδ. 1 του άρθρου 39 του ν. 3259/2004 (όριο οφειλής 2.201.000 ευρώ και όριο αρχικού κεφαλαίου 400.000 ευρώ) για την εξαίρεση οφειλών από τη ρύθμιση της παρ. 1 του ίδιου άρθρου (περιορισμό οφειλών στο τριπλάσιο του αρχικού κεφαλαίου) τίθενται διαζευκτικά».

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η εν λόγω διάταξη εφαρμόστηκε σωστά και δε δημιούργησε (πλην μεμονωμένων εξαιρέσεων) μείζον ερμηνευτικό πρόβλημα και ως εκ τούτου δεν χρειαζόταν η «αυθεντική ερμηνεία» με την ψήφιση του άρθρου 8 ν. 3723/2008, διότι η διάταξη με κρυστάλλινη διαύγεια καθιερώνει δύο διαζευκτικές προϋποθέσεις εξαίρεσης:

α) Η μία αφορά το άθροισμα των οφειλών κατά την 31.12.1999, το οποίο δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των 750.000 δρχ. ή 2.201.000 ευρώ. Επισημαίνεται ότι για την προϋπόθεση αυτή ερμηνευτικό πρόβλημα δεν είχε τεθεί ποτέ και ήταν πάγια ή θέση της νομολογίας και της θεωρίας ότι ως κριτήριο εφαρμογής της τίθεται το άθροισμα των περισσότερων δανείων.

β) Η άλλη αφορά όλα τα δάνεια που το αρχικό τους κεφάλαιο υπερέβαινε τις 400.000 ευρώ, ανεξαρτήτως διαμόρφωσής τους κατά την ανωτέρω ημερομηνία. Μόνο ως προς τη διαζευκτική αυτή προϋπόθεση είχαν τεθεί τα προαναφερθέντα ερμηνευτικά προβλήματα, τα οποία εντοπίζονταν στο αν, (σε περίπτωση χορηγήσεως περισσότερων δανείων των οποίων το αρχικό κεφάλαιο ήταν μικρότερο των 400.000 ευρώ), έπρεπε να εξετάζεται κάθε αρχικό κεφάλαιο των δανείων χωριστά ή να α-

θροίζονται για να διακριβώνεται αν συγκεκριμένος οφειλέτης εξαιρείται από την υπαγωγή του στο νόμο.

Όπως προαναφέρθηκε οι απόψεις της νομολογίας και της θεωρίας είχαν σχεδόν παγιωθεί με την άποψη ότι «όταν ο νόμος αναφέρεται σε απαιτήσεις από κάθε είδους συμβάσεις δανείων εννοεί το άθροισμα των περισσότερων συμβάσεων που υφίστανται μεταξύ του ίδιου δανειολήπτη και του ίδιου πιστωτικού ιδρύματος» (από τη Νομολογία ΕφΑθ 5987/2006 ΑΠ 117/2005 ΠΠρΑθ 86/2006, 3049/2007 και θεωρία όπου ανωτέρω).

Η άποψη αυτή είχε σχεδόν παγιωθεί τόσο στη θεωρία όσο και στη νομολογία και δε χρειαζόταν «ερμηνευτική» νομοθετική παρέμβαση.

IV. Περιεχόμενο της ερμηνευτικής διάταξης

Παρά τη σαφήνεια της διατάξεως και την παγίωση της ερμηνείας της ανωτέρω διάταξης και μετά πάροδο πέντε ετών από την ψήφισή της, προφανώς ύστερα από πιέσεις των ενδιαφερομένων «μεγαλοοφειλετών» επιχειρήθηκε από τον ιστορικό νομοθέτη ερμηνευτική παρέμβαση, με τη διάταξη της παρ. 8 του ν. 3723/2008 η οποία έχει ως εξής:

«1. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 39 ν. 3259/2004 (ΦΕΚ 149 Α') προστίθεται η εξής ερμηνευτική διάταξη:

Η αληθής έννοια του παραπάνω εδαφίου είναι ότι σε περίπτωση περισσότερων συμβάσεων δανείων ή πιστώσεων λαμβάνεται υπ' όψει το ληφθέν κεφάλαιο του κάθε δανείου ή πίστωσης χωριστά και ότι τα τιθέμενα ως άνω όρια του αρχικού κεφαλαίου των 400.000 ευρώ και της οφειλής των 2.201.000 ευρώ, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί την 31.10.1999, λαμβάνονται υπ' όψει διαζευκτικά και όχι σωρευτικά.

2. Οι οφειλέτες ή εγγυητές που απεκλείσθησαν από την υπαγωγή τους στις ρυθμίσεις του ν. 3259/2004, λόγω διαφορετικής ερμηνείας της διάταξης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 39, διατηρούν το δικαίωμα να ζητήσουν την υπαγωγή των οφειλών τους στις ρυθμίσεις του ν. 3259/2004, υπό τις λοιπές προϋποθέσεις του νόμου αυτού, με αίτησή τους, την οποία θα πρέπει να υποβάλουν στα πιστωτικά ιδρύματα εντός ενός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου».

Όπως προκύπτει από τη σαφή διατύπωση της ανωτέρω «ερμηνευτικής» διάταξης, φρονούμε πλήρως και δεν τίθεται σε αμφισβήτηση πλέον ότι οι δύο προϋποθέσεις εξαίρεσης από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου τίθενται διαζευκτικά και όχι σωρευτικά.

Αυτό σημαίνει ότι, στην περίπτωση σύναψης περισσότερων συμβάσεων δανεισμού του ίδιου οφειλέτη από το ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, σε κάθε περίπτωση για την εξαίρεση από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου εξετάζονται και λαμβάνονται υπόψη τόσο το κεφάλαιο κάθε δανείου χωριστά (και μόνο για το όριο των 400.000 ευρώ) όσο και η συνολική οφειλή (το άθροισμα) αυτών όπως είχε διαμορφωθεί χωρίς ανατοκισμό κατά την 31.12.1999 (για το όριο των 2.201.000 ευρώ).

Δηλαδή και μετά την «αυθεντική» ερμηνεία τους η διάταξη θέτει σαφώς δύο *κεχωρισμένες και αυτοτελείς εξαιρέσεις* υπαγωγής των τραπεζικών οφειλετών στις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου, οι οποίες τίθενται από το νόμο *διαζευκτικά*, με την έννοια ότι εφόσον συντρέχει *μία από τις δύο*, ήτοι είτε αν υπάρχει υπέρβαση του ορίου του *αρχικού* κεφαλαίου των 400.000 ευρώ είτε του ορίου της *συνολικής οφειλής των 2.201.000 ευρώ*, κατά την 31.12.1999 (άθροισμα οφειλής χωρίς ανατοκισμό) τότε οι οφειλές του συγκεκριμένου οφειλέτη *δεν υπάγονται στην ευνοϊκή ρύθμιση*.

Αυτό σημαίνει ότι για τα δάνεια που το αρχικό κεφάλαιό τους είναι *μικρότερο των 400.000 ευρώ* σαφώς ερευνάται αν κατά την 31.12.1999 το συνολικό ποσό (συνολική οφειλή) είτε *κεχωρισμένα* ανά δάνειο είτε *αθροιστικά* υπερβαίνει το κριτήριο των 2.201.000 ευρώ, οπότε η οφειλή *εξαιρείται* από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου, έστω και αν το αρχικό κεφάλαιο ήταν μικρότερο των 400.000 ευρώ.

Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, ουδέποτε είχε τεθεί ερμηνευτικό πρόβλημα για την εφαρμογή της προϋπόθεσης του ποσού των 2.201.000 ευρώ, το οποίο σε κάθε περίπτωση αποτελείται από τη *συνολική οφειλή* κάθε οφειλέτη προς την ίδια Τράπεζα την 31.12.1999, η οποία προφανώς προκύπτει από το *άθροισμα* των περισσότερων δανείων, των οποίων βεβαίως το «αρχικό κεφάλαιο» ήταν «μικρότερο» των 400.000 ευρώ, διότι για τα δάνεια που το αρχικό κεφάλαιο υπερέβαινε το ποσό αυτό δεν τίθεται θέμα διαμορφώσεως τους αφού αυτά *εξαιρούνται* εξ υπαρχής λόγω αρχικού ύψους του κεφαλαίου τους.

Εάν ο νομοθέτης που ερμήνευσε αυθεντικά τη διάταξη ήθελε να εντάξει στις ανωτέρω ευνοϊκές ρυθμίσεις τους οφειλέτες που το αρχικό κεφάλαιο των δανείων τους ήταν μικρότερο από το ποσό των 400.000 ευρώ *ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής οφειλής τους*, (την 31.12.1999) θα το έλεγε ρητώς και *δεν θα έκανε λόγο για διαζευκτική ισχύ και του ορίου της οφειλής των 2.201.000 ευρώ*. Διότι στην υποθετική αυτή εκδοχή δεν θα είχε πλέον νόημα η πρόβλεψη για τη διαμόρφωση της «συνολικής οφειλής» ενός δανείου σε κάποια χρονική στιγμή, αν η εφαρμογή ή ο αποκλεισμός της ρύθμισης έχει (κριθεί) *εξυπαρχής* λόγω του ύψους του αρχικού κεφαλαίου του δανείου, όπως συμβαίνει για τα δάνεια των οποίων το ύψος του αρχικού κεφαλαίου υπερβαίνει το ποσό των 400.000 ευρώ, τα οποία *εξ υπαρχής αποκλείονται* από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις ανεξάρτητα από την οποιαδήποτε περαιτέρω διαμόρφωσή τους.

Γίνεται λοιπόν προφανές ότι η διατήρηση του ορίου της «συνολικής οφειλής» των δανείων κατά την 31.12.1979 ως λόγου εξαίρεσης από τις ευνοϊκές διατάξεις του νόμου αφορούσε το *άθροισμα* των δανείων τα οποία κατά τη *συνολολόγησή τους* είχαν αρχικό κεφάλαιο *μικρότερο* των 400.000 ευρώ διότι, όπως προαναφέρθηκε για τα δάνεια που το αρχικό κεφάλαιό τους υπερέβαινε το ποσό των 400.000 ευρώ, *εξαιρούνται* λόγω αρχικού ποσού ανεξάρτητα από την περαιτέρω διαμόρφωσή τους.